

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ddydd Llun 6ed Mawrth 2023 am 5.45yp
ym Mhlas Tan y Bwlch, Maentwrog**

Presennol - Aelodau : Mr Edwin Noble (Cadeirydd) Mr Arthur Davies
Mr John Gladston Mr Richard Williams
Mrs Hillary Davies Mr David Firth
Mr Robin Parry Mr Tim Jones
Mr Mark Jones Mr Dafydd Gwyndaf
Mr John Hardy

Siaradwyr a Swyddogion Peter Rutherford (APCE) Rhian Williams (APCE)
Adam Daniel (APCE).

Croesawodd EB (Cadeirydd) bawb i'r trafodion heno.

1. Ymddiheuriadau - Molly Lovatt (CNC), Mrs Fiona Davies
Kate Worthington

2. Cofnodion Blaenorol

Cymeradwywyd

3. Materion yn Codi

i) Diweddariad Pysgotwyr Dolwyddelan

Adroddodd PR ei fod wedi trafod hyn gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn dilyn ymholiad gan aelod ynglŷn â'r ysgolion a'r rhaffau ar lwybr y Pysgotwr ar yr Afon Lledr (Dolwyddelan), gan mai eu heiddo hwy oedd hwn, eu bod wedi rhoi gwybod unwaith iddynt dderbyn caniatâd (gan CNC) a phenodi contractwr yr oeddent yn fuan am dynnu'r ysgolion a'r rhaffau o ystyried eu cyflwr gwael a'r risgiau yr oeddent yn eu hachosi. Nid oedd unrhyw gynlluniau i ddisodli'r rhain.

O ystyried eu hanes a'r ffaith bod llawer o ganolfannau awyr agored wedi defnyddio'r safle ers blynnyddoedd lawer roedd hyn yn anffodus, ond roeddent yn anniogel ac mewn cyflwr gwael ac yn dod yn rhwymedigaeth ac roedd cael gwared ohonyn yn gam dealladwy.

Ychwanegodd EN fod mater parcio hefyd yn gysylltiedig â'r safle hwn gan fod bysiau mini a cheir yn aml yn parcio mewn mannau amhriodol ar gefnffordd beryglus.

Dywedodd MJ y gallai fod yn briodol i'r YG godi rhai arwyddion safle i ddangos nad oedd y llwybr hwn ar gael mwyach.

Ychwanegodd DG ei bod yn debygol mai dim ond ar ôl iddynt gwblhau'r gwaith y byddai hyn yn cael ei gyhoeddi.

Dywedodd PR y byddai'n sôn am hyn wrth yr YG yn dilyn y drafodaeth hon ac y byddai'n gofyn sut yr oeddent yn bwriadu hysbysu'r cyhoedd.

ii) Placiau Coffa – Penmaenmawr

Roedd PR wedi derbyn ymateb gan gyngor cymuned Penmaenmawr ar y pwnc hwn ac roeddent wedi cytuno i gario dolen ar eu gwefan i nodyn cyngor gwefan y PC yn ymwneud â `cofebau a phlaciau`¹. Byddai hyn yn ddefnyddiol fel y byddai'n haws delio ag unrhyw ymholiadau. Dangosodd rai sleidiau o'r sefyllfa bresennol yn Foel Lus.

Parhaodd hyn i ddigwydd mewn manau eraill ar draws y PC ac roedd yn gyffredin ar Yr Wyddfa, ond bod y rhain wedi eu symud ymaith.

Roedd PR yn derbyn ceisiadau rheolaidd, ond roedd bob amser yn well bod pobl yn ystyried rhywbeth arall fel plannu coed neu wneud cyfraniad i gyrff fel y Timau Achub Mynydd, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol, Coed Cadw, Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru ac eraill yn yr ardal neu'r Parc Cenedlaethol yn uniongyrchol lle byddai arian yn cael ei wario ar waith llwybr neu ar brynu a chynnal a chadw cerbydau anabledd. Roedd llawer o opsiynau yn hytrach na dim ond codi plac neu gofeb.

Roedd llwch hefyd yn broblem ar Yr Wyddfa yn benodol ac yn digwydd yn rheolaidd ond yn beth anodd ei reoli.

Dywedodd HD ei bod yn gwybod am rai oedd wedi cael eu symud ym Mhenmaenmawr

iii) P5 – Llwybr Cromlech Pen y Pass

Gofynnodd EN a allai PR egluro a oedd yn golygu y byddai pobl yn cael eu hannog i ddefnyddio'r llwybr gan fod hwn o fewn tir mynediad CGHT ac y gallent fynd i unrhyw le oddi mewn iddo.

Atebodd PR fod EN wedi gwneud pwynt diddorol a'i fod yn gwbl gywir gan mai tir mynediad CGHT oedd y cyfan rhwng y ddau bwynt. Fodd bynnag, roedd bob amser yn well i ddefnyddwyr allu mynd o A – B - C gan ddefnyddio cysylltiadau llinellol hyd yn oed ar dir mynediad CGHT a defnyddio llwybr llinellol hefyd yn opsiwn mwy diogel ac nid oedd yn rhoi'r gofyniad am fwy o seilwaith diangen ar y PC.

Roedd nifer o'r 'llwybrau mynediad CGaHT' yr oeddent wedi'u gwella yn dilyn sefydlu CGHT megis y Tarren (Pant Perthog – Aberdyfi) a Maes Glasau – Waun Oer (Dinas Mawddwy – Tal Y Llyn a rhan o Ffordd Cambrian) ac mewn gwirionedd llwybrau llinellol ydynt er eu bod mewn manau anghysbell.

1

<https://authority.snowdonia.gov.wales/information/memorials-and-scattering-ashes/>

Roeddent hefyd yn haws eu rheoli a'u cynnal yn hytrach na chael celfi / dodrefn wedi'u gwasgaru o gwmpas ac yn sicr yn haws i dirfeddianwyr. Y PC sy'n gyfrifol am y dodrefn hwnnw.

Pe bai llwybrau newydd yn cael eu nodi fel llwybrau mynediad CGHT eraill, yna byddent yn cael eu hystyried i asesu eu rhinweddau.

iv) t6 CGHT Gwynedd

Soniodd PR fod yr adolygiad bellach wedi'i gwblhau a'i fod yn meddwl ei bod yn debygol y byddai CG yn adolygu eu categorïau llwybrau – yn enwedig o ystyried y newidiadau mewn patrymau defnydd ar rai HTC yn ystod ac yn dilyn Covid. Efallai mai'r Cymunedau Lleol fydd yn penderfynu ar hyn a gwneud argymhellion.

v) t7 Diweddariad ar y Strategaeth Hamdden

Dywedodd PR wrth yr aelodau bod y drafft terfynol wedi bod i'r Tîm Rheoli a'i fod bellach yn barod i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau - fodd bynnag roedd hyn ym mis Gorffennaf ond bod hyn yn rhoi amser iddynt ei gyfieithu cyn ymgynghori. Yn dilyn hyn byddai'n mynd at randdeiliaid eraill ac aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol i gael eu barn. Nid oedd yn disgwyl newidiadau mawr ond credai fel y mae ei bod yn ddogfen ddi-flewyn-ar-dafod a theg ac yn welliant aruthrol ar yr un flaenorol.

vi) Cyfathrebu digwyddiadau

Soniodd EN ei fod yn ymwybodol nad oedd rhai tîrfeddianwyr wedi cael gwybod gan drefnwyr digwyddiadau y byddent yn mynd trwy eu tir y llynedd. A oedd yn bosibl i'r PC ddarparu rhestr o dirfeddianwyr o ryw fath y gellir ei phasio ymlaen.

Roedd PR yn ymwybodol o rai materion y tymor diwethaf ond, diolch byth, ychydig oedd y rhain. Roedd yn disgwyl i'r holl drefnwyr 'wneud eu gwaith cartref' a hysbysu tîrfeddianwyr ar eu llwybr yn enwedig os ydynt yn digwydd i ffwrdd o'r Wyddfa.

Roedd yn ymwybodol ei bod weithiau'n anodd cael gwybodaeth tîrfeddiannwr ac ni chaniatawyd i'r PC drosglwyddo manylion y tîrfeddiannwr i drydydd parti oherwydd deddfwriaeth GDPR² a hefyd, (ac yn groes i'r gred gyffredin, nid yw'r PC yn dal rhestr hollgynhwysfawr o berchnogaeth tir).

Ychwanegodd AD er mwyn ceisio goresgyn y broblem hon roedd y PC yn gofyn i dirfeddianwyr am ganiatâd, ar ffurf llythyr cyffredinol, i drosglwyddo eu manylion pan fo angen. Byddai hyn yn helpu trefnwyr lle'r oedd bylchau yn eu gwybodaeth, ond dim ond gyda chaniatâd tîrfeddianwyr y gellir gwneud hyn a

²GDPR - Y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol i ddiogelu data personol. Deddfwriaeth yr UE yw hon ond bydd yn cael ei mabwysiadu mewn rhyw ffurf gan Lywodraeth y DU neu lywodraeth genedlaethol.

dim ond at y dibenion hyn - byddai hyn yn cynnwys gweithgareddau megis digwyddiadau neu ffilmio.

Gofynnodd EN beth fyddai'n digwydd pe na bai un tîrfeddiannwr yn ymuno.

Dywedodd AD mai mater i'r partïon dan sylw wedyn fyddai dod o hyd i'r tîrfeddiannwyr a mynd atynt yn uniongyrchol mewn rhyw ffordd ond ni allai'r PC wneud hynny o ystyried y ddeddfwriaeth.

vii) Capel Curig – llwybr Crafnant

Cadarnhaodd PR ei fod bellach yn cael sylwadau cadarnhaol iawn am y gwaith uwchraddio a wnaed ar y llwybr ceffylau rhwng Nant y Geuallt a Chlogwen Mawr. Yn ddiddorol, roedd un person yn arbennig a oedd wedi gwrthwynebu'r gwaith yn chwyrn ar y dechrau wedi cyfaddef bod hon yn sefyllfa llawer gwell.

4. Gohebiaeth

Dim

5. Ail-ethol Aelodaeth FfMLI

Dywedodd PR wrth yr aelodau eu bod bellach (er syndod) yn dod i gyfnod aelodaeth o'r Fforwm Mynediad Lleol - roedd hwn yn gylch tair blynedd fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy sy'n cynnwys Fforymau Mynediad Lleol³.

Felly cyfarfod mis Mawrth hwn fydd eu cyfarfod olaf am y cyfnod hwn. Roedd yn gwerthfawrogi ymrwymiad pobl a'i bod wedi bod yn anodd cynnal momentwm yn ystod Covid ond ychwanegodd y byddai'n annog pob aelod i ail-ymgeisio. Roedd y wybodaeth a'r profiad o amgylch y bwrdd yn bwysig i drafodaethau'r PC a'r FfMLI.

Pwysleisiodd y byddai'r ffurflenni cais yn cael eu cyflwyno i is-grŵp o 4 aelod o'r Awdurdod i'w cymeradwyo. Roedd yn bwysig bod angen cydbwysu'r aelodaeth rhwng buddiannau'r tîrfeddiannwr a'r defnyddiwr gydag aelod hefyd yn cynrychioli'r sector anabl Roedd terfyn amser ar gyfer hyn, a gofynnodd os oedd yr aelodau am ail-ymgeisio yna i blesio eu ceisiadau i mewn fel cyn gynted â phosibl – erbyn 3 Ebrill.

Diolchodd i'r holl aelodau am eu cyfraniadau a'u cymorth amrywiol dros y cyfnod hwn ac i EN am ei gefnogaeth a'i Gadeiryddiaeth.

³ Rheoliadau Mynediad i Gefn Gwlad (Fforymau Mynediad Lleol) (Cymru) 2001
Offeryn Statudol sy'n pennu'r Fforymau Mynediad Lleol a sut y cânt eu rhedeg a'u gweinyddu.

Gofynnodd HD a allai'r PC geisio recriwtio aelodau iau.

Atebodd PR ei fod yn gwerthfawrogi'r sylw hwn yn llwyr a'u bod wedi ymdrechu'n galed iawn dros y blynyddoedd i fod yn fwy cynhwysol ond bod hyn wedi bod yn anodd ei gyflawni. Roeddent wedi cysylltu â gwahanol sefydliadau gan gynnwys grwpiau Ffermwyr Ifanc i alluogi hyn, ond prin oedd yr ymatebion ac araf.

Roedd y materion rhyw yn parhau hefyd, a byddai'n well cael mwy o fenywod yn aelodau ond roedd hynny'n gwella. Byddent hefyd yn parhau i ledaenu'r negeseuon hynny trwy eu tudalennau cyfryngau cymdeithasol wrth recriwtio ar gyfer aelodau newydd.

Dywedodd MJ y gallai'r Bartneriaeth Awyr Agored gynorthwyo a chyfleu'r negeseuon hynny i rai o'u haelodau a fyddai â diddordeb mewn ymuno. Byddent yn fwy na pharod i gylchredeg unrhyw ran o'r wybodaeth aelodaeth hon.

Soniodd a oedd unrhyw werth mewn cael rhyw fath o wybodaeth gyhoeddus am aelodau'r Fforwm Mynediad Lleol.

Soniodd TJ yn ei brofiad ef nad oedd y Fforymau Mynediad Lleol yn unigryw o ran cael y mater hwn a bod grwpiau a phwyllgorau eraill yn wynebu problemau tebyg o ran creu diddordeb ymhlith cenedlaethau iau a mynd i'r afael â'r bwlch rhwng y rhywiau.

Nododd mai'r un ffurflen oedd ei hangen ar yr aelodau presennol a gofynnodd a oedd angen i'r aelodau presennol lenwi fersiwn symlach arall.

Dywedodd PR fod llenwi'r un ffurflen yn sicrhau ymagwedd gyson a bod ffurflen generig yn caniatáu i banel yr Awdurdod farnu pawb ar yr un sail. Fodd bynnag, efallai ei fod yn deilwng o drafodaeth, a byddai'n meddwl am yr agwedd hon.

Gofynnodd EN a oedd y ffurflen gais ar gael ar-lein ar wefan y PC.

Dywedodd RW ei fod ar gael ar-lein.

Gofynnodd TJ a oedd grwpiau penodol fel y BMC, Cerddwyr neu BHS ac eraill yn cael eu targedu'n weithredol. Roedd hwn hefyd yn gyfle da i bobl ifanc gael profiad yn y sector.

Atebodd RW fod rhestr generig o sefydliadau yr anfonwyd ffurflenni cais atynt ac fe'u hanogwyd i gael aelodau â diddordeb i wneud cais.

Soniodd RP nad oedd presenoldeb gan Gyngor Gwynedd a gofynnodd pam f od hyn yn wir. Yr oedd ymgeisydd yn Llanberis a fyddai yn aelod defnyddiol.

Dywedodd PR mai dim ond 1 person o CG oedd yn rhan o'u haelodaeth, ond dewis i CG oedd penderfynu ar yr enwebai. Nid oedd y deiliad presennol wedi

mynychu a bydd angen aelod eto ar gyfer y ddeiliadaeth newydd. Byddent yn ysgrifennu i ofyn am ddiweddariad a phwy fyddai eu cynrychiolydd. Roedd awgrym RP yn ateb synhwyrol i hyn.

Eglurodd ymhellach bod un Cyngorydd o CG fel arfer, un o Gonwy ac un o'r Awdurdod (TJ).

Dywedodd PR y byddai'n holi beth ellid ei wneud o amgylch awgrym RP.

Gofynnodd MJ faint o aelodau sydd gan y Fforwm Mynediad Lleol.

Dywedodd PR fod hyn yn 18 fesul Fforwm Mynediad Lleol – gyda'r un nifer yn y de ac roedd ceisiadau aelodaeth newydd bob amser ychydig yn orlawn ond nid o nifer lawer.

Soniodd AD fod yna swyddog Ymgysylltu â Phobl Ifanc a allai gynorthwyo yn y dyfodol i gyfleu'r negeseuon hyn i'r cenedlaethau a grwpiau iau.

6. Cyrsiau beicio mynydd lawr allt wedi'u sefydlu yn ardal Sychnant.

Esboniodd PR fod problem wedi datblygu yn ardal Sychnant lle'r oedd cwrs beicio mynydd lawr allt wedi'i adeiladu'n anghyfreithlon yn ystod cyfnodau cloi Covid ar dir rhywun heb ganiatâd (na chaniatad cynllunio).

Roedd wedi hysbysu'r trefeddiannwr nad mater o dresmasu yn unig oedd hwn, ond difrod troseddol ac y dylid gwneud cwyn ffurfiol i Heddlu Gogledd Cymru (HGC). Roedd HGC yn ymwybodol o'r mater hwn ac wedi gwneud ymholiadau, ond roedd yn bosibl i rai wynebu erlyniad pe byddent yn parhau. Gall rhai traciau hefyd fod o fewn SoDdGA a byddai angen i CNC ymchwilio iddynt pe bai difrod wedi digwydd i unrhyw un o'r nodweddion a nodir ⁴.

Pan fyddai mwy yn hysbys byddai'n diweddarau'r aelodau ar y broblem hon.

Dywedodd HD y gallai fod yn beth da i annog beicwyr mynydd i wneud hyn mewn modd rheoledig yn hytrach na'u symud ymlaen i rywle arall.

Dywedodd PR er ei fod yn gwerthfawrogi'r diffyg darpariaeth yn yr ardal ar gyfer y gweithgaredd hwn, roedd y cwrs hwn wedi'i sefydlu ar dir preifat heb ganiatâd a gallai fod yn niweidiol i'r safle. Byddai menter newydd fel hon angen caniatâd perchennog tir ac amrywiol eraill gan gynnwys Cynllunio felly roedd yn llawn anawsterau felly ar hyn o bryd roedd yn weithgaredd anghyfreithlon.

Soniodd TJ fod hon yn broblem gyson gyda CNC mewn rhai mannau. Roedd yn gwerthfawrogi bod hyn yn fwy problematig ar dir preifat.

⁴Dynodwyd Safleoedd o Ddiddordeb Penodol Arbennig (SoDdGA) o dan Ddeddf Cefn Gwlad (1981) a diwygiadau dilynol ers hynny. Gellir dynodi safleoedd oherwydd eu pwysigrwydd biolegol a/neu ddaearegol.

Gofynnodd JG sut mae hon yn weithred droseddol.

Dywedodd PR pe bai'r tir yn cael ei ddifrodi yna roedd hyn yn ddifrod troseddol i dir preifat, a'r cyfan wedi'i adeiladu'n llechwraidd o fewn cyfnod clo Covid. Yn yr achos hwn roedd yn fater preifat oni bai bod unrhyw nodweddion SoDdGA wedi'u peryglu – yna roedd hwn yn fater troseddol arall i CNC ymdrin ag ef.

Gofynnodd HD a oedd hon yn broblem debyg i'r beicwyr modur yn gyrru oddi ar y ffordd. Efallai nad ydym yn agored nac yn hygyrch ar gyfer mentrau newydd lle gallai fod potensial mewn rhai ardaloedd i alluogi'r gweithgareddau hyn.

Soniodd DG fod y beicwyr modur sy'n gyrru oddi ar y ffordd yn broblematig yn ei ardal ac yn mentro ymhellach ac ymhellach a'i broblem gynyddol.

Atgoffodd RP yr aelodau fod y Fforwm Mynediad Lleol wedi trafod hyn yn fanwl yn flaenorol ac wedi ysgrifennu at y Gweinidog am y mater penodol hwn i ofyn beth oedd y potensial ar gyfer darparu safleoedd newydd o fewn ardaloedd coedwigaeth CNC (fel ased sy'n eiddo i'r wladwriaeth) fel dewisiadau amgen ar gyfer reidwyr sy'n ceisio reidio `off piste` ac yn achosi anawsterau.

Dywedodd EN fod yr ymateb i'r llythyr wedi bod yn siomedig pan oedd yn amlwg bod hon yn broblem gynyddol ar draws yr ardal a bod angen mynd i'r afael â hi mewn rhyw ffordd.

Soniodd MJ ei fod yn demtasiwn i symud pobl ymlaen, ond nid oedd yn datrys y broblem yn y tymor hwy ac y byddai darpariaethau eraill yn ddefnyddiol.

Ychwanegodd DG nad oedd llawer o'r rhain yn feicwyr lleol - er bod rhai yn lleol, ond roedd reidwyr trefnus o'r tu allan i'r ardal sy'n mynd i ble bynnag y dymunent wedyn yn diflannu tan y tro nesaf.

Cytunodd PR fod hwn yn broblem ar draws y PC ac yn anodd ei fonitro a'i reoli. Roedd CNC wedi cael peth llwyddiant yn gweithio gyda'r Heddlu ond yn aml nid oedd hyn yn flaenoriaeth iddynt. Byddai'n gweld y llythyr o ymateb i hyn er budd yr aelodau newydd ar gyfer y cyfarfod nesaf.

Dywedodd TJ fod CNC yn cydnabod bod gyrru oddi ar y ffordd yn digwydd yn aml ledled Cymru. Yn aml nid oedd y beiciau hyn yn addas ar gyfer y ffordd fawr, a threuliyd llawer iawn o amser ac ymdrech gan yr Heddlu a CNC yn ymdrin â'r mater hwn. Roeddent hefyd yn risg i ddefnyddwyr eraill o fewn llwybrau'r goedwig megis marchogion a cherddwyr yn cyrchu'r goedwig yn gyfreithlon. Mae ymdrechion wedi eu gwneud ar dir preifat yng ngogledd ddwyrain Cymru ond canfuwyd ei fod yn anodd ei reoli ac yn niweidiol.

Ychwanegodd fod y tir i fod i gael ei adfer fel ag yr oedd o'r blaen mewn ardaloedd sydd wedi'u clirio.

Dywedodd EN fod y sgwrs wreiddiol yn ymwneud â beicio mynydd a nododd nad oedd pawb yn cytuno sut y dylid datrys y mater hwn o ystyried y pwynt diddorol a wnaed gan HD mewn perthynas â darpariaeth.

Ychwanegodd DG pe bai hwn yn dir preifat a/neu o fewn SoDdGA yna byddai hynny'n weithred anghyfreithlon.

Soniodd PR pe bai unrhyw dir wedi'i ddifrodi o fewn SoDdGA, yna mae'n bosibl mai'r tiffeddiannwr a allai gael ei erlyn heb unrhyw fai arnynt hwy.

Soniodd TJ ei bod yn bosibl erlyn trydydd parti pe bai modd profi mai nhw a achosodd ddifrod bwriadol i SoDdGA yn fwriadol. Felly roedd arwyddion yn bwysig.

Byddai PR yn monitro hyn ac yn adrodd yn ôl.

7. Diweddariad ar raglen waith yr Adain Wardeniaid ar gyfer 2023

Dywedodd AD fod y Gwasanaeth Wardeinio gan gynnwys y Swyddog Prosiect wedi ymgymryd ag ystod eang o waith dros y flwyddyn ddiwethaf.

- Roedd y Swyddog Prosiect (Hywel Jones) ar hyn o bryd yn cwmpasu gwaith ar drac y Mwynwyr yn dilyn tirlithriad sylweddol. Bydd hyn yn cyflwyno heriau logistaidd sylweddol.
- Mae Alun Jones (Warden Yr Wyddfa) wrthi'n adnewyddu camfeydd yn ardal Cnicht a Chroesor.
- Mae Nant Gwynant yn parhau i fod yn 'fan poeth'/hynod brysur ac mae'r YG yn y broses o gyflogi Warden ychwanegol ar gyfer yr ardal i gynorthwyo gyda rheolaeth yr ardal.
- Ffion Warner (Warden Cynorthwyol – Yr Wyddfa). Goruchwylio cytundeb ar gyfer ffensio Igam-ogam Rhyd Ddu.
- Cyfeirbwyntiau bron wedi'u cwblhau ar gyfer Pont Cromlech – Pen y Pass
- Wal a sedd newydd wrth giât Llanberis wedi'i chwblhau i dacluso'r ardal hon.
- Ioan Davies (Warden yn ardal Betws-y-coed) – yn gwneud gwaith isadeiledd llwybrau troed ym Mro Garmon ac ardaloedd eraill gan gynnwys Dolwyddelan, Penmachno a Chwt y Bugail a rhai celfi llwybr pren newydd ar bwynt allanfa canŵio uchaf Afon Conwy.
- Alan Pritchard (Warden) yn gwneud gwaith cynnal a chadw amrywiol yn rhan isaf Dyffryn Conwy a'r Carneddau gan gynnwys gwaith ar Hawliau Tramwy dan Gytundeb Lefel Gwasanaeth Conwy (CLG).
- Cynlluniwyd amryw o brosiectau bach i ddefnyddio Cronfa Mynediad Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy (TCLIC). Bydd rhai yn dod o'r elfen Twristiaeth Gynaliadwy. Bydd rhywfaint o arian hefyd yn mynd i ran nesaf Cylchdaith Yr Wyddfa Cwm Dyli ac efallai dichonoldeb ar gyfer y cyswllt yn Nant Peris.

Ychwanegodd PR ei fod ar ddeall bod yr estyniad i'r wal ym Mwlich y Moch hefyd ar y rhestr.

Dyweddod AD fod y Swyddog Prosiect yn edrych ar hyn. Bu oedi oherwydd ôl-groniad sylweddol o lifftiau heli i'w cwblhau.

Soniodd EN ei fod wedi clywed cyflwyniad yn ddiweddar ar sut y gallai Llywodraeth Cymru fod eisiau annog llosgi mynyddoedd i atal cymaint o danau gwyllt nad ydynt yn cael eu rheoli.

Soniodd TJ y byddai'n rhaid gwneud hyn ar adegau priodol o'r flwyddyn.

Gofynnodd JG beth oedd yn digwydd gyda thrac y Mwynwyr.

Dyweddod AD fod yr adran hon angen gwaith o ystyried y symudiad tir a ddigwyddodd. Roeddent yn ystyried yr opsiynau ar hyn o bryd ac yna'n ceisio'r gwahanol ganiatadau o ystyried ei fod o fewn y Warchodfa Natur Naturiol (GNG) / Safle oddi ar Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) / Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA), ond roedd yn anodd. lle i gael mynediad ac i wneud unrhyw waith.

Gofynnodd EN i AD faint o Wardeniaid sydd yna.

Dyweddod AD bod un Uwch Warden yn y gogledd, gyda Warden yr Wyddfa a Warden Cynorthwyol i'r Wyddfa, a dau Warden wedi'u lleoli ym Metws-y-coed ar gyfer y Carneddau a Dyffryn Conwy. Yn y de mae gennym un uwch Warden gyda thri Warden a Warden a Warden cynorthwyol (Bala) a dau yn Nolgellau (un swydd yn wag ar hyn o bryd). Mae diffyg staff yn broblematic ond dim ond yr hyn oedd yn bosibl oedd hynny oherwydd cyllideb sylfaenol y Parciau Cenedlaethol. Roedd hyn yn wrthnysig o ystyried y cynnydd profedig yn nifer yr ymwelwyr yn y blynyddoedd diwethaf a'r heriau a gyflwynwyd ganddynt gan gynnwys materion ar ôl Covid.

Dyweddod TJ fod cyllideb waelodlin y PC bellach yn unol â chyllideb 2010 a oedd yn llawer is na'r hyn oedd ei angen . Roedd aelodau'r Awdurdod yn gweithio'n galed i unioni hyn yn eu trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru.

Dyweddod DF fod arwyddion cynnar bod niferoedd uchel eisoes yn Nant Gwynant mor gynnar yn y flwyddyn.

Diolchodd EN i AD am ei ddiweddariad.

8. Deddf Lles Anifeiliaid Arfaethedig - Diweddariad

Rhoddod PR y newyddion diweddaraf i'r aelodau am hynt y mesur hwn. Yr oedd ar ei drydydd darlleniad ar hyn o bryd. Roedd yn ddiddorol bod CNC wedi bod yn cynnal rhai gweithdai yn ddiweddar (yr oedd yn gyfranogwr ohonynt) ynghylch rheoli cŵn ac roedd yn meddwl tybed pam na chafodd y rhain eu gohirio tan ar ôl i'r Bil hwn ddod i rym ac unwaith y byddai unrhyw ofynion cyfreithiol pellach yn hysbys.

Roedd yn ddiddorol nodi bod Rob Taylor (RT) – un o gychwynwyr Timau Troseddau Gwledig Gogledd Cymru hefyd yn gynghorydd i Wasanaeth yr

Heddlu ar gŵn yng nghefn gwlad ac wedi rhoi tystiolaeth yng nghamau pwyllgor y mesur arfaethedig hwn. Roedd wedi hysbysu'r grŵp CNC, yn seiliedig ar gofnodion hanesyddol arwyddocaol, fod 80% o ymosodiadau cŵn ar dda byw yn ganlyniad cŵn oedd wedi dianc o'u cartref gyda dim ond 20% yn deillio o bobl yn mynd â'u cŵn am dro fel y cyfryw. Roedd hefyd wedi dweud bod dros 70% o'r rhain yn ymwneud â bridiau hysgi.

Soniodd PR fod RT wedi mynd i'r afael â Fforymau Mynediad Lleol y Parciau Cenedlaethol ar Droseddau Gwledig a'r mater gyrru oddi ar y ffordd yn y gorffennol ac efallai y byddai'n ddefnyddiol pe gallai ddiweddarau'r Fforymau Mynediad Lleol unwaith eto os yw ar gael. Naill ai cyfarfodydd nesaf ym mis Mehefin neu fis Medi. Gofynnodd a oedd gan yr aelodau unrhyw farn ar hyn.

Roedd yn bwysig nodi bod yr ystadegau hyn yn seiliedig ar dystiolaeth o dros 800 o achosion yr oedd RT wedi delio â nhw dros nifer o flynyddoedd. Roedd hwn yn ganlyniad syfrdanol. Gobeithio y byddai unrhyw ddeddfwriaeth newydd yn gryfach o ran gorfodi.

Soniodd RW ei bod bob amser yn anodd mynd ar ôl unigolion o'r fath gyda chŵn yn aflonyddu ar stoc ond ei bod yn bwysig adrodd am ddiwyddiadau o'r fath i'r Heddlu.

Dywedodd AD y gallai'r ffigurau fod wedi'u dylanwadu rhywfaint oherwydd nad oedd pob diwyddiad yn cael ei adrodd pan ddylent fod, a byddai hyn yn galluogi'r Heddlu i ymateb yn unol â hynny pe bai nifer y diwyddiadau'n cynyddu mewn rhai lleoliadau .

Gofynnodd EN a allai PR ofyn iddo fynychu.

Byddai PR yn holi.

Gofynnodd JG a allai'r PC a'r Gwasanaeth Wardeniaid roi dirwyon.

Dywedodd AD nad oedd ganddynt y grym i wneud hyn ac yn bersonol ni fyddai o blaid meddu ar y pwerau hyn. Rôl y Wardeniaid oedd gweithio gyda thirfeddianwyr ac asiantaethau eraill i fynd i'r afael â'r materion hyn.

Ychwanegodd DH ei fod wedi profi hyn sawl gwaith ar ei dir ond nad oedd wedi rhoi gwybod am unrhyw un oherwydd erbyn yr adeg yr adroddwyd bod y tramgwyddwyr wedi gadael y lleoliad.

Soniodd AD ei bod hi'n dal yn bwysig bod adroddiadau'n cael eu gwneud a thargedu meysydd problemus - ar y cyd ag asiantaethau eraill os oedd angen.

AD. Ychwanegodd fod ganddo brofiad o'r mater hwn, ond dywedodd yr Heddlu wrtho mai mater iddo ef oedd mynd ar ei drywydd.

Ychwanegodd TJ fod Llywodraeth Cymru yn cael ei gyrru gan ystadegau ac y byddai unrhyw beth a adroddir yn ddefnyddiol i'r Heddlu.

9. Pileri'r Wyddfa – Diweddariad a Phont Glochig - Beddgelert.

Colofnau / Pileri

Soniodd PR fod y ffont ar y rhan fwyaf o bileri carreg y copa bellach wedi'i gwisgo gan y tywydd ac y byddai angen ei ail-baentio yn y fan a'r lle. Roedd hyn i fod i gael ei wneud yn yr Hydref cyn Covid ond roedd y tywydd wedi newid yn arw ar y pryd, felly gadawyd hyn. Byddent yn ceisio cyflawni hyn yn gynnar yn y tymor pe bai trenau'n rhedeg.

Roedd cwestiwn o hyd ynghylch y lliw - ar hyn o bryd roedd y rhain yn ddu ac roedd yn meddwl tybed a oedd gan yr aelodau unrhyw farn ar hyn, roedd gwyn wedi cael ei drafod yn y gorffennol ond byddai hyn yn anodd ei weld mewn gweledd gwael neu mewn amodau gaeafol.

Gofynnodd EN beth oedd y broblem gyda defnyddio llythrennau du.

Dywedodd PR ei bod yn anoddach gweld hyn yn iawn mewn tywydd gwael hefyd, ond dyma'r opsiwn gorau hyd yn hyn.

Dywedodd MJ ei fod yn edrych weithiau fel pe bai darn mawr du ar y pileri.

Eglurodd PR fod y llythrennu yn eistedd o fewn rhan o wyneb y graig wedi'i chwythu â thywod i geisio cael y llythrennau i sefyll allan a bod lliw du yn gweithio'n dda mewn golau rhesymol. Nid oedd *un ffordd neu'r llall* yn glŷn â hyn ac roedden nhw'n meddwl y byddai'n well cadw at yr hyn sydd ganddyn nhw.

Gofynnodd JG a fyddai wedi bod yn bosibl ychwanegu cyfeiriant a phellter i rai o'r pileri.

Dywedodd PR y gallai fod defnydd cyfyngedig o hwn ar gyfer y rhan fwyaf o gerddwyr, a'u bod yn awyddus ar y pryd i beidio ag achosi annibendod i'r geiriad a'i gadw mor syml â phosibl. Yr unig biler yn dynodi pellter oedd piler y copa (dwyrain) yn dynodi lleoliad llwybr Watkin 200m o dan y copa ac i atal pobl rhag cychwyn i lawr y llethr dwyreiniol o'r copa ei hun a oedd yn annymunol a gallai arwain at anawsterau.

Fodd bynnag, roedd hwn yn syniad diddorol yr oedd JG wedi'i wneud, ac efallai y byddan nhw'n edrych ar wybodaeth mapio'r wefan ac os oedd hynny angen deunydd cyfeiriad ychwanegol megis cyfeiriannau cwrmpawd.

Roedd y llwybrau ar gyfer Llwybr Cwellyn / Snowdon Ranger a llwybr Watkin wedi'u diwygio ychydig ar y mapiau Diffiniol ac yna'r OS yn y blynyddoedd diwethaf i osgoi anawsterau a achosir gan bobl yn defnyddio mapiau GPS a allai fod wedi eu harwain *off piste* ac i dir anodd.

Pont Glochig (Lôn Gwyrfai)

Eglurodd PR fod y bont hon ar y ffin rhwng tir fferm Cwm Cloch a bloc coedwigaeth CNC Beddgelert ar hyd rhan o Lôn Gwyrfai. Roedd un ochr yn wastad â'r tir cyfagos, ond roedd gan hanner set o risiau nad oedd modd eu cyrraedd heblaw ar droed er bod rhyd ochr yn ochr.

Gofynnodd EN faint yn fwy o'r trac fyddai wedyn ar gael ar gyfer cerbydau o fath anabled.

Dyweddodd PR na fyddai'n ychwanegu dim at yr hyd, ond byddai'n ei gwneud yn haws i bobl ar y Tramper groesi'r afon yn hytrach na gorfod defnyddio'r rhyd gyfagos a oedd yn destun llifogydd. *Er bod cerbydau math y Tramper yn gallu ymdopi â thua 250mm o ddŵr nid oedd yn ddelfrydol pan oedd yr afon yn llifeiriant yn aml trwy gydol y flwyddyn.* Roeddent yn bwriadu tynnu'r grisiau a gosod ramp concrit i alluogi hyn.

Roedd un o gerbydau Tramper y PC wedi'i leoli yng Nghoedwig Beddgelert ar safle Bikes Forest Holidays a oedd gerllaw LG. Pwysleisiodd nad oedd Lôn Gwyrfai wedi'i chynllunio fel llwybr pob gallu ond ei fod yn cynnig ei hun fel llwybr amldefnydd a'i fod yn addas i'w ddefnyddio gan gerbyd o fath Tramper.

Byddai hyn yn ymfyn caniatâd cynllunio ac roedd wedi cyflogi Ymgynghoriaeth Gwynedd i gwmpasu'r gwaith a'r dyluniad.

Byddai'n diweddarau'r aelodau unwaith y byddai ychydig ymhellach i mewn i'r broses.

Soniodd JG ei bod yn siomedig ac yn amlwg yn amryfusedd dylunio nad oedd hyn yn rhan o gynllun gwreiddiol y bont.

Cytunodd PR ond byddent yn ceisio unioni hyn. Y gobaith yw y byddai hefyd yn trefnu ymweliad safle i'r aelodau unwaith y byddai'r gwaith wedi'i gwblhau.

Gofynnodd TJ a fyddai Forest Holidays yn cyfrannu at yr addasiad hwn i'r bont.

Ychwanegodd MJ ei fod yn meddwl bod ganddynt gronfa cymunedau lleol a oedd yn rhoi arian i achosion lleol.

Dyweddodd PR nad oedd wedi gofyn ond efallai y byddai'n werth holi.

Roedd DF yn meddwl bod hwn yn syniad da gan mai'r un rhan o Lôn Gwyrfai oedd yn anodd ei drafod gyda'r cerbyd Tramper a byddai adeiladu ramp yn ychwanegiad defnyddiol iawn. Roedd wedi gweld drosto'i hun rai defnyddwyr yn cael anhawster i groesi'r pwynt hwn.

Soniodd DF hefyd fod y rhan arall o lwybr ardal yr orsaf isaf i'r tu hwnt i'r danffordd hefyd mewn cyflwr gwael ac yn anodd dan draed.

Cytunodd PR ei fod yn ymwybodol bod hwn yn broblem, ond byddent yn edrych ar hyn.

Diolchodd EN i PR am y diweddariadau

10. Eitemau Agenda a Argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf –

- i) Rob Taylor – diweddariad ar Droseddau Cefn Gwlad a Deddf Lles Anifeiliaid.
- ii) Diweddariad o weithgaredd Wardeinio gan Ioan Davies a/neu Rhys Weldon Roberts o Bartneriaeth Ogwen.
- iii) Strategaeth Trafnidiaeth PCE – Angela Jones

11. Unrhyw Fater Arall

- i) Gofynnodd JG yn gyffredinol a oedd gan y PC gyllideb ar gyfer cynnal a chadw'r cerbydau Tramper.*

Dywedodd PR eu bod mewn cyflwr rhesymol, a chyllideb fechan ar gyfer hyn, a'u bod yn cael eu gwasanaethu'n flynyddol ac nid oeddent yn rhy ddrud i'w cynnal. Roeddent wedi cael gwybod bod angen batris newydd ar yr un cyntaf a brynwyd ganddynt. Er na chodir unrhyw daliadau am eu defnyddio/llogi mae pobl yn gwneud rhoddion ac mae'r arian hwnnw'n mynd tuag at dalu'r costau hyn.

Roeddent hefyd wedi caffael math beic pedair olwyn newydd (Da Vinci) yn ddiweddar a oedd yn dal i gael ei brofi - er nad oedd ganddo gapasiti batri cystal â'r Tramper. Roedd hwn yn fwy addas i'w ddefnyddio gan bobl anabl iau.

Dywedodd JG ei fod wedi reidio hwn, a gallai wneud 'wheelies!!'

- ii) Soniodd DG y bu llawer o gwynion ynghylch y parcio anghyfreithlon ar ochr y ffordd yn Ogwen a gofynnodd beth oedd y diweddaraf ar y mater gan nad oedd yn ymddangos yn flaenoriaeth i'r Cefnffordd.*

Dywedodd PR ei fod yn ymwybodol bod llinellau melyn i'w gosod yn fuan.

Ychwanegodd AD (trwy'r Cadeirydd) fod hyn wedi bod yn cael ei drafod gan grŵp ar y cyd – yr asiantaeth Cefnffordd, Conwy, Priffyrdd Gwynedd, a Phartneriaeth Ogwen. Roedd hefyd ar ddeall y byddant yn gosod llinellau melyn dwbl cyn bo hir lle mae parcio amhriodol yn digwydd. Mae'n rhan o'r strategaeth drafnidiaeth ehangach ar gyfer yr ardal. Roedd y strategaeth drafnidiaeth hon hefyd yn cynnwys mentrau trafndiaeth gyhoeddus newydd.

Ychwanegodd PR fod hyn wedi bod yn rhwystredig, a bod y PC wedi bod yn trafod gyda'r asiantaethau hynny am y 2 flynedd ddiwethaf i weithredu'r llinellau melyn.

Roedd gwasanaeth bws newydd yn gweithredu rhwng Bangor a Chorwen (T10) a oedd wedi bod yn boblogaidd a bod bws mini trydan bellach - Bws Ogwen yn cael ei redeg gan Bartneriaeth Ogwen.

Ychwanegodd DG na chymerodd hi'n hir i hyn ddigwydd cyn i ddigwyddiad mawr ddigwydd yn yr ardal.

Gofynnodd HD a oedd modd cael diweddariad ar adroddiad y Strategaeth Drafnidiaeth gan y PC.

Dywedodd PR y byddai'n trafod hyn gydag Angela Jones yn y PC i ofyn am ei barn ar hyn fel eitem.

Diolchodd EN i bawb am y cyfraniadau heno ac roedd yn gobeithio eu gweld ym mis Mehefin a gofynnodd i'r holl aelodau persbectif ddychwelyd eu ceisiadau i'r PC.

12. Dyddiad y cyfarfod nesaf – 5^{ed} Mehefin 2023 5.45yh.